

# Kerkenbeleidsplan

Datum

We tonen de originele afbeelding  
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan  
met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.



## Inleiding

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Schilde:

- Sint-Guibertus, Kerkplein, 2970 Schilde
- Sint-Catharina, Kerkstraat 30, 2970 Schilde

Traject om tot een kerkenbeleidsplan te komen

- 6 maart 2025: overleg lokaal bestuur (burgemeester dhr. Dirk Bauwens en algemeen directeur mevr. Tine Vervisch), Vicariaat Kempen (dhr. N.-A. Goossens) en de pastoor (dhr. A. Vásquez);
- 20 maart 2025: overleg lokaal bestuur (burgemeester dhr. Dirk Bauwens, financieel mevr. H. Teirlinck en algemeen directeur mevr. T. Vervisch) met de kerkraad (dhr. M. Rubens, pastoor Th. Wynants, dhr. E. Maes, dhr. P. Plasmans, dhr. A. Joosens, dhr. D. Loos) en met dhr. I. Leuridon, voormalig voorzitter KF Sint-Catharina;
- 3 april 2025: overleg lokaal bestuur (burgemeester dhr. D. Bauwens, financieel directeur mevr. H. Teirlinck en algemeen directeur mevr. T. Vervisch) met de kerkraad (dhr. M. Rubens, pastoor Th. Wynants, dhr. E. Maes, dhr. D. Loos, dhr. A. Joosens) en het vicariaat (dhr. N.-A. Goossens) en R. De Knop (pastorale eenheid)

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Schilde, parochie(s) Sint-Guibertus, de pastorale eenheid (PE Heilige Veronica, Dekenaat Noorderkempen, Vicariaat Kempen, Bisdom Antwerpen) en het centraal kerkbestuur van Schilde. Het kerkenbeleidsplan werd goedgekeurd door

- de bisschop van het bisdom Antwerpen op x;
- de gemeenteraad van de gemeente Schilde op x.

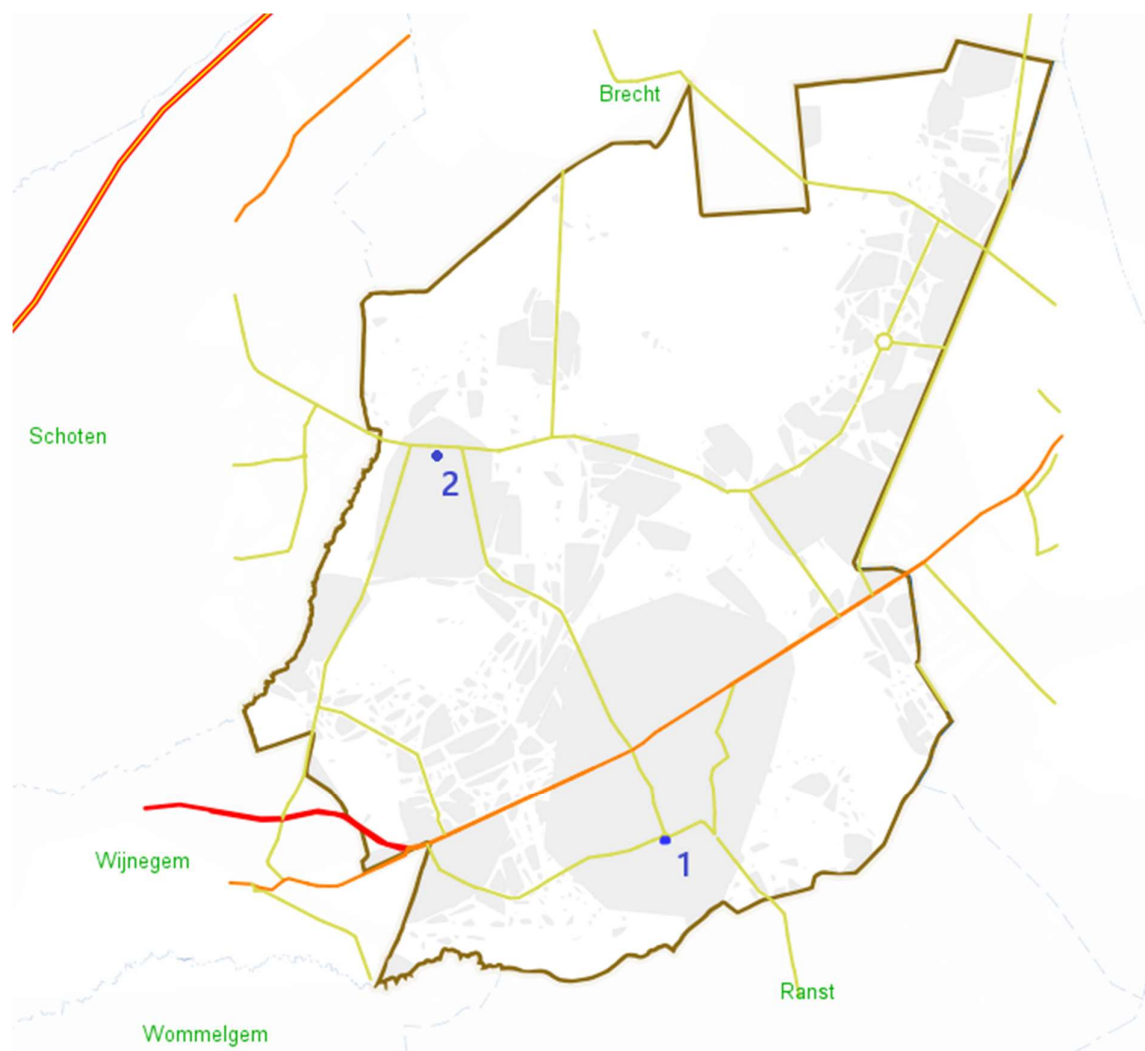
In het Ministerieel Besluit van 9 februari 2024 zijn de parochies van Sint-Catharina en O.L.-Vrouw ten Hemel Opgenomen samengevoegd met Sint-Guibertus. Deze samenvoeging werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad onder nummer 2094 02 06 2024001740. Het samengaan van de kerkfabrieken is een gevolg van deze samenvoeging van de parochies. De roerende en onroerende goederen werden van rechtswege overgedragen aan de kerkfabriek Sint-Guibertus.

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat zal worden opgestart om de toekomstige invulling te realiseren.

## Inhoudstabel

<b>Inhoudstabel</b> .....	<b>4</b>
<b>Situering kerkgebouwen</b> .....	<b>5</b>
<b>Fiche per kerkgebouw</b> .....	<b>6</b>
Sint-Guibertus in Schilde .....	6
Bronnen .....	6
Identificatie .....	6
Beschrijving.....	7
Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	23
Actueel gebruik en actuele functie van de kerk.....	25
Sint-Catharina in 's-Gravenwezel.....	26
Bronnen .....	26
Identificatie .....	26
Beschrijving.....	27
Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	39
Actueel gebruik en actuele functie van de kerk.....	41
<b>Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functies</b> .....	<b>42</b>
Overgangsfase tot een gedragen toekomstige bestemmingsprofiel gerealiseerd is .....	43
<b>Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen worden onderzocht</b> .....	<b>44</b>
Visie en onderbouwing van het plan van aanpak .....	44
Participatie – draagvlak als fundament .....	44
Methodiek: kerkenkompas als leidraad.....	44
Financiële haalbaarheid en beheer .....	45
Ruimtelijke en stedenbouwkundige inpassing .....	46
Besluitvorming en toekomstvisie .....	46
<b>Besluit</b> .....	<b>48</b>

## Situering kerkgebouwen



1. Sint-Guibertus, Kerkplein, 2970 Schilde
2. Sint-Catharina, Kerkstraat 30, 2970 's-Gravenwezel (Schilde)

## Fiche per kerkgebouw

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.

### Sint-Guibertus in Schilde

#### Bronnen

- Beheersplan Begraafplaats Schilde. Cultuurhistorisch landschap  
Opgesteld door Architectenbureau Maarten Dobbelaere, Antea Group en Intro Cultuur en Media  
*Goedgekeurd door de gemeenteraad van 18 augustus 2020*
- <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/14128>
- Inspectieverslag exterieur van Monumentenwacht, 2023
- Inspectieverslag interieur van Monumentenwacht, 2021
- Schilderijen in glas. De glasramen van de Sint-Guibertuskerk, Patrick Antoni, Heemkundige kring Scilla, 8 september 2013
- Meerjarenonderhoudsplan Sint-Guibertuskerk, 2025
- Vleermuizen op (kerk)zolders in de provincie Antwerpen, Natuurpunt, 2018

#### Identificatie

<i>Naam</i>	Sint-Guibertus
<i>Geografische ligging</i>	Kerkplein, 2970 Schilde Provincie: Antwerpen
<i>Plaats in de kerkstructuur</i>	Bisdom AntwerpenVicariaat Kempen Dekenaat Noorderkempen PE Heilige Veronica Parochie Sint-Guibertus
<i>Eigenaar</i>	De gemeente Schilde is eigenaar van het kerkgebouw
<i>Beschermingen</i>	De parochiekerk Sint-Guibertus (ID: 68723) is vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 14 september 2009.

## Beschrijving

### *Cultuurhistorische waarde*

Neogotische georiënteerde kruiskerk van 1921-1923 met westtoren, op ommuurd en omhaagd terrein met kerkhof aan zuid- en oostzijde.

## HISTORIEK

- **14e tot 18e eeuw**

In Schilde zou vanaf de 12e eeuw een kapel aanwezig zijn geweest die gewijd was aan de Heilige Guibertus. De eerste kerk – voor diezelfde heilige – werd in de 14e eeuw opgetrokken vanwege de snelle bevolkingstoename. Deze kerk had de vorm van een Latijns kruis met een lengte van 16 meter en reikte 13 meter hoog.

Over de 15e eeuw is geweten dat de kerk twee zij-altaren erbij kreeg. In een oud jaarboek staat vermeld dat in 1456 twee altaren werden gewijd. Een was ten ere van H. Maria, de andere was gewijd aan zowel H. Guibertus en Antonius.

De toren werd in de volgende eeuwen een aantal keren hersteld. In 1674 brak de spits af, en uit 1740 dateren geschriften dat de toren bouwvallig was en hersteld moest worden. Hierbij stortte de bouwvallige toren in en vernielde hierbij een deel van het schip. In 1743 werd het herstel uitgevoerd. Op de kaart van Stynen uit 1744 lijkt het er inderdaad op dat er een andere toren aanwezig is dan op de oudere afbeelding.

Dat de kerk in de 18e eeuw nog altijd een kruisvorm had, blijkt uit de Ferraris-kaart (1771-1778) waarop deze vorm duidelijk te herkennen is.

- **19e eeuw**

In 1827 was de bevolking van Schilde gegroeid tot 1000 personen, en de verwachting was dat dit getal alsmaar zou toenemen. In 1828 werd daarom de kerk vergroot met de verbreding van de zijbeuken. De kerk had nadien een oppervlakte van 260 m<sup>2</sup>. Op een kaart uit circa 1850 is inderdaad waarneembaar dat er geen sprake meer is van een kruiskerk omdat de zijbeuken zijn verbreed.

Niet lang daarna werd de kerk gedeeltelijk afgebroken. Door bouwmeester Eugeen Gife werd een nieuwe kerk ontworpen. Hieraan gedenkt het opschrift in de westgevel: "*T. Teichmann gouv./C. Van Cauwenberghs burg./P.i. Boogaerts past./E. Grife arch./anno 1861*". In 1863 werden zowel de toren als de (net nieuw gebouwde) zijbeuken verwijderd en vernieuwd. De kerk had na de verbouwing een hoogte van 43 meter.

De werken werden uitgevoerd in neo-Gotische stijl. Aangezien deze stijl niet goed aansloot op de oude, Romaanse vormtaal van de middenbeuk, werden de hier aanwezige rondbogen in 1876 vervuld voor Gotische spitsbogen.

In 1885 kreeg Ludovicus Gife de opdracht om de kerk verder te verfraaien. Hiervoor werden de sacristieën vervangen. Hieraan werden sierlijke torens met ijzeren trap gebouwd waarvan één naar de tribune van de baron Henri van de Werve leidde.

Om meer licht in de kerk te brengen werden (naast de reeds twee aanwezige vensters) nog eens drie ramen in het koor geplaatst. Daarnaast werden de gevels en daken versierd met dekstenen, loofwerk en pinakels met Franse steen uit Lérrouville.

- **20e eeuw**

Bij het begin van de Eerste Wereldoorlog kreeg de Belgische krijgsmacht de opdracht om forten en hoge gebouwen kapot te maken. De Sint-Guibertuskerk in Schilde moest hier ook aan geloven. De toren en binnenkerk werden in 1914 totaal uitgebrand. Enkel de torenromp en de kerkmuren bleven overeind staan.

In 1920 werden de schadevergoedingen aangevraagd en één jaar later werd begonnen aan de herstelwerkzaamheden. Onder leiding van Louis Gife en Frans Sel werden de toren en zijbeuken behouden en een nieuwe sacristie gebouwd.

Van de muren van de middenbeuk en het koor werd 50 cm aan de bovenzijde verwijderd en opnieuw opgemetst. Hierbij werd het koor met 1,65 meter hoger opgetrokken. Bij de toren werd het gedeelte tot de waterlijst bij de galmgaten afgebroken en opnieuw met bakstenen opgebouwd. De hoekpinakels hierbij werden gereconstrueerd naar voorbeeld van de nog bestaande versieringen.

Ook de kruisbeuken werden vergroot waarbij de puntgevels hergebruikt werden. Daarnaast werden de ramen boven de zij-ingangen veranderd naar spitsbogen.

Niet veel later, in 1922-23, kregen de ramen in het transept nieuwe glas-in-loodvensters, gemaakt door atelier Augustin Stalins. In 1931 werden ook de andere ramen in het koor, zijkapellen en noordelijke zijbeuk vernieuwd. Deze werden vervaardigd door atelier Edward Steyaert.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog ontplofte aan de zuidzijde van de kerk een V-bom. Hierdoor liep de kerk lichte schade op aan het dak, de natuurstenen monelen en kroonwerken en vensters. In 1944 werden enkele voorlopige instandhoudingswerken uitgevoerd en in 1947 werden verdere restauraties gedaan.

## BESCHRIJVING

### • Exterieur

- *Algemeen en dak*: De kerk bestaat uit een driebeukig schip van vijf traveeën en een transept van één travee. In de westgevel zit de vierkante toren. Aan de oostzijde bevindt zich het koor van twee traveeën met driezijdige sluiting. Hier aan weerszijden aanbouwen die de toegangen tot de tribunes herbergen. Deze zijn één travee en hebben een vlakke sluiting. De bijgebouwen worden geflankeerd door vierkante sacristieën. Over het schip, transept, koor en toegang tot de tribunes zit een leien zadeldak. De zijbeuken zijn uitgewerkt als zijkapellen, eveneens onder een leien zadeldak met de nok loodrecht op het schip. Ten noorden en ten zuiden van de zijbeuken zijn arduinen graftekens (als een soort pad) rondom de kerk ingelegd. Degene die leesbaar zijn, komen uit de 17e eeuw. Bij de zuidelijke sacristie ligt er een ander soort pad, namelijk natuurstenen stukken van onregelmatige vorm en formaat, met voegen in mortel.
- *Westgevels*: De westgevel bestaat grotendeels uit de westtoren met hiervan rechts een zijbeuk met één travee met zadeldak met nok uitkomend op de voorzijde. Hier bovenop staat een pinakel. De gevel is opgebouwd met bakstenen in Vlaams verband met gebruik van natuursteen voor de plint, vensteromlijstingen en -traceringen, hogers, kruisbloemen, pinakels en gevellijsten. De vierkante westtoren bestaat uit vijf geledingen onder een licht hellend, leien tentdak. Aan de hoeken staan haaks op elkaar gestelde steunberen. Aan de bovenzijde zijn deze afgewerkt met pinakels. De toren bevat een uurwerk. De hoogste geleding is afgewerkt met lisenen, boogfries en steigergaten onder de daklijst. De westgevel wordt geritmeerd door bakstenen versneden steunberen die aan de bovenzijde zijn afgeschuind. Aan weerszijden van de steunberen aan de toren, zijn boven elkaar 2 smalle, rechthoekige vensters ingewerkt.
- *West schrijnwerk*: De hoofdtoegang bevindt zich een houten vleugel deur met rondboog bovenlicht met glas-in-loodvenster dat opgedeeld is met horizontale, houten roeden. Het bevat aan de voorzijde sierlijk uitgewerkte, smeedijzeren beslag. Centraal een opgelegde naald met aan de bovenzijde een pinakel. De deur is vervat in een bakstenen omlijsting met centraal boven een sluitsteen in witte natuursteen. Evenzo aan weerszijden ingewerkt, zijn twee natuurstenen blokjes waarin een kruis is ingekapt. De zij-ingang is

- evenzo een houten deur met sierlijk uitgewerkte, smeedijzeren beslag. Aan de bovenzijde natuurstenen linteel met profiel steunend op geprofileerde consooltjes. Het bovenlicht is opgedeeld met spitsboogjes waarin 3 lobben vervat zitten. Boven zowel hoofd- als zij-ingang zitten spitsboogvensters, beiden met neogotische tracering binnen een bakstenen lijst. In de toren zit boven het grote spitsboogvenster twee gekoppelde spitsboogvensters met natuurstenen lijst.
- *Noordgevel*: Aan de noordgevel is vooral de zijbeuk bestaande uit 5 traveeën zichtbaar. Dit alles is uitgevoerd in baksteen in Vlaams verband boven natuurstenen plint. De traveeën hebben elk een zadeldak met nok uitgevend op het zuiden. Ook deze zijn getopt met pinakels. Onder de nok steeds bloemvormige lichtopeningen. De traveeën worden van elkaar gescheiden door getrapte steunberen met arduinen dekplaten. Hiertussen is steeds een rechthoekige, arduinen grafplaat in de muur verwerkt. De grafplaten zijn allemaal tot de 18e eeuw te dateren. Aan de rechterkant maakt de westtoren deel uit van het gevelbeeld. Een doorlopend cordon loopt over de gehele gevel. Naast deze traveeën is aan de linkerkant het transept met op de hoeken haakse steunberen met geriemde, zandstenen negblokken, met aan de bovenkant pinakels. Bovenin de gevel zijn zichtbare muurankers. Hier aan de linkerkant zit de aanbouw. Deze aanbouw van twee bouwlagen is opgebouwd met baksteen en heeft op het gelijkvloers knipvoegen. De aanbouw heeft een leien tentdakje.
  - *Noord schrijnwerk*: In elk travee zit een spitsboogvenster met neogotische tracering binnen een bakstenen lijst. Een groot spitsboogvenster in het transept, eveneens met neogotische tracering, heeft een natuurstenen lijst met negblokken. Ook in de aanbouw zit een spitsboogvenster met neogotische tracering en een T-venster binnen een natuurstenen lijst. Het venster zit boven een natuurstenen paneel met neo-gotische blaas-ornamentiek. Hieronder zit een houten rondboogdeur met sierlijk uitgewerkte, smeedijzeren beslag. Hierboven zit een rechthoekig, tweedelig bovenlicht. De deur heeft aan de voorzijde twee arduinen treden. Hiervan rechts zijn verschillende, smalle rechthoekige vensters verwerkt met aan boven- en onderzijde afgewerkt met natuurstenen.
  - *Oostgevels*: De oostgevel heeft centraal een bakstenen, driezijdig koor met op de hoeken steunberen in baksteen en natuursteen. Omheen loopt een kooromgang onder een leien dak. Links en rechts van het koor staan de sacristieën. In het koor aan de noordzijde is een grafplaat in de muur verwerkt. Ook hier zijn de bakstenen gelegd in Vlaams verband. De muren zijn ook hier gebouwd boven een natuurstenen plint. De sacristieën bestaan uit twee bouwlagen. De zuidelijke sacristie heeft nog een aanbouw aan de oostzijde die maar een bouwlaag betreft. Beide aanbouwen hebben leien, afgewolfde daken.
  - *Oost schrijnwerk*: In het koor zit in elke zijde een spitsboogvenster met neogotische tracering; dit binnen een natuurstenen lijst met negblokken. De zuidelijke sacristie is eveneens voorzien van (korte) spitsbogig T-venster binnen een natuurstenen lijst op de eerste verdieping. Op de begane grond zijn enkel rechthoekige vensters te vinden. Hiervoor zit een smeedijzeren dievenvang. De sacristie aan de noordzijde volgt dezelfde opbouw: op de begane grond een rechthoekig T-venster met daarboven een kort spitsbogig T-venster binnen een natuurstenen lijst. De sacristieën hebben deels (restanten van) verhoogde voegen. In de kooromgang zijn smalle, rechthoekige vensters verwerkt.
  - *Zuidgevels*: Aan de zuidgevel is vooral de zijbeuk bestaande uit 5 traveeën zichtbaar. Aan de linkerkant zit een vijfzijdige doopkapel van één travee. Dit alles is uitgevoerd in baksteen in Vlaams verband boven een natuurstenen plint. De traveeën hebben elk een zadeldak met nok uitgevend op het zuiden. Ook deze zijn getopt met pinakels. De traveeën worden van elkaar gescheiden door getrapte steunberen met arduinen dekplaten. Hiertussen is steeds een rechthoekige, arduinen grafplaat in de muur

- verwerkt. De grafplaten zijn de dateren tussen de 17e en 18e eeuw. Een doorlopend cordon loopt over de gehele gevel. Naast deze traveeën is het transept met op de hoeken haakse steunberen met twee luchtbruggen met geriemde, zandstenen negblokken, met aan de bovenkant pinakels. Bovenin de gevel zijn zichtbare muurankers. Hier aan de rechterkant zit de aanbouw met polygonaal traptorentje. Deze aanbouw – ook opgebouwd met baksteen – heeft knipvoegen. De aanbouw wordt eveneens geflankeerd door steunberen met geriemde, zandstenen negblokken.
- *Zuid schrijnwerk*: In elk travee zit een spitsboogvensters met neogotische tracering binnen een bakstenen lijst. Onder de nok zitten steeds bloemvormige lichtopeningen. De doopkapel heeft eveneens spitsboogvensters aan elke zijde. Een groot spitsboogvenster in het transept, eveneens met neogotische tracering, heeft een natuurstenen lijst met negblokken. Ook in de aanbouw zit een spitsboogvenster met neogotische tracering binnen een natuurstenen lijst boven arduinen vensterbank. Hieronder zit een rechthoekig kruisvenster, eveneens van natuursteen. Hiervoor zit een smeedijzeren dievenvang. Aan weerszijden zijn verschillende, smalle rechthoekige vensters verwerkt met aan boven- en onderzijde afgewerkt met natuurstenen.

We tonen de originele afbeelding  
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan  
met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding  
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan  
met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.

- **Glasramen**

De Sint-Guibertuskerk bezit glasramen van drie verschillende kunstenaars/ateliers uit drie verschillende periodes.

- De oudste glasramen zijn de twee grote dwarsraambeuken die in 1922-1923 werden vervaardigd door het atelier van Augustin Stalins, wat het grootste en bekendste atelier in het aartsbisdom Mechelen is. Het linkerraam wordt na WO I bekostigd door notaris Lemineur en is een Mariaverering waarop ook de familie van de schenker is afgebeeld. Het rechterraam is een Heilighartverering en wordt betaald door notaris De Grooff. Ook hier is het echtpaar afgebeeld als hun respectievelijke patroonheiligen met bijhorende attributen.
- De ramen in het koor, zijkapellen en linkse zijbeuk worden gerealiseerd door het Brussels atelier van Edward Steyaert in 1931. De drie grote ramen in het koor zijn het belangrijkste en staan in het verlengde van het hoogaltaar waardoor alle aandacht naar boven wordt getrokken. Christus staat centraal bovenaan met kelk en hostie omringd door zijn moeder en Johannes de Doper. Links en rechts bevinden zich twaalf apostelen. Onderaan, centraal, die drie boodschappers van God (de aartsengelen Gabriël, Michaël en Raffaël). Links onderaan staat de zegenvierende kerk afgebeeld waaronder ook enkele lokale heiligen zoals Appolonia en Guibertus.
- De glasramen in de rechterzijbeuk werden geplaatst in 1996. Herman Wauters (met atelier in Mortsel) is de glazenier. Hij werkt met gekleurd glas dat gesneden wordt om op die manier een compositie te maken. De vijf glasramen vormen één geheel en tonen vijf thema's uit de eucharistieviering. Ze zijn een schenking van wijlen de heer en mevrouw Van Boxtaele-Dellafaille.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

- **Interieur**

- *Beschrijving interieur*

Pseudo-basiliek met spitsboogvormige scheibogen op zuilen van natuursteen met polygonale sokkels en koolbladkapitelen. Bepleisterd en beschilderd kruisribgewelf rustend op schalken. Zijbeuken met bakstenen kruisribgewelf met ribben van natuursteen. Transepten met bepleisterd en beschilderd kruisribgewelf, koor met dito straalgewelf op colonnetten. Toren met kruisribgewelf met centrale ronde rib (1917).

- *Meubilair en inrichting*

Neogotische *meubilair* van circa 1922.

- *Roerend erfgoed en orgel*

De oude preekstoel werd gemonteerd en herwerkt tot het huidige altaar en tot voorleeslessenaar.

Het orgel op hoogzaal is gebouwd door de firma Jos Stevens in 1931. Het is een instrument in Frans romantische stijl bestaande uit twee manualen en pedaal: Grand Orgue, Récit Expressif en pedaal. Het telt 23 registers, 2 speelhulpen en 5 koppels. De sturing is pneumatisch.

Het orgel vooraan in de kerk werd in 1967 gebouwd door de firma Bernard Pels-D'Hondt als huispijorgel voor de familie Vandenputte in Schoten. De stijl is neo-barok. Het beschikt over twee manualen en een pedaal. Het telt 12 registers en 3 koppels. De tractuur is mechanisch en in het pedaal elektro-magnetisch.

**We tonen de originele afbeelding  
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan  
met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding  
hier niet omwille van het copyright.**

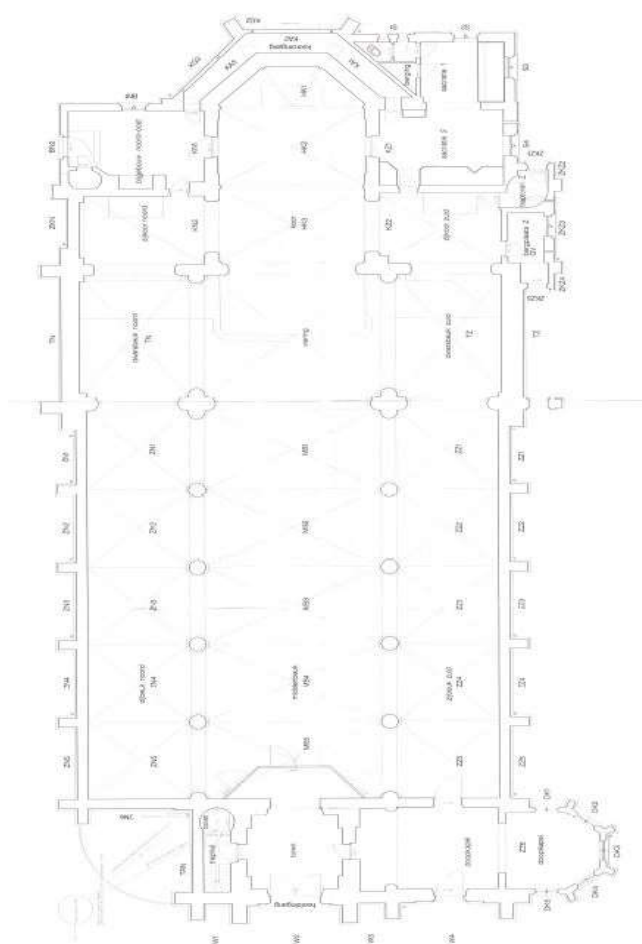
Wil je het volledige kerkenbeleidsplan  
met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.

### Gebouw en architecturale mogelijkheden

Oppervlakte in m <sup>2</sup>	874,35 m <sup>2</sup>
Vrije hoogte	25 meter
Aantal zitplaatsen	406

Bij het binnenkomen van de kerk is er links een toilet en rechts is de weekkapel. Vooraan links en rechts van het koor is er een sacristie en een bijsacristie met daarboven een ruimte die als opslagplaats dient. Onder de kerk is een crypte van de familie van de Werve.

### Grondplan Sint-Guibertuskerk



## VOORZIENINGEN

<i>Sanitair</i>	Bij het binnenkomen van de kerk is er links een toilet en rechts is de weekkapel.
<i>Verwarming</i>	Gas luchtgroep (ventilatorbrander) en elektrische bijverwarming
<i>Verlichting</i>	LED-verlichting
<i>Keukenvoorzieningen</i>	Geen
<i>Audiosysteem</i>	Er is een topkwaliteit geluidsinstallatie – firma Schaapsound - 2024
<i>Beeldscherm</i>	Er is een professionele video-installatie (Schaapsound 2024) met 2 grote en 1 klein scherm. Bedienbare camera's kunnen de diensten volgen. Foto's en video's kunnen bij gelegenheden hierop worden vertoond.
<i>Rolstoeltoegankelijkheid</i>	Ja
<i>Diefstal- en brandbeveiliging</i>	In de kerk en de sacristie is een antidiefstal installatie voorzien. Er zijn brandblustoestellen aanwezig.
<i>Bliksembeveiliging</i>	Ja
<i>GSM-operatoren</i>	Nee

## DUURZAAMHEID: GEBEURDE INGREPEN EN KANSSEN

<i>Zonnepanelen (en batterijen)</i>	Nee – het plaatsen van zonnepanelen is een mogelijke opportuniteit
<i>Regenwateropvang</i>	Het regenwater op de daken van de kerk wordt nu afgevoerd naar de gracht van de pastorie. Het voorzien van regenwateropvang is een mogelijke opportuniteit.
<i>Dakisolatie</i>	Nee – het voorzien van dakisolatie is een mogelijke opportuniteit
<i>Groendak</i>	Nee
<i>Warmtepomp</i>	Nee
<i>Warmtenet</i>	Nee – er is hiervoor wel een opportuniteit
<i>Windenergie</i>	Nee
<i>Aquathermie</i>	Nee

## BIODIVERSITEIT

<i>Vleermuizen (telling februari 2025)</i>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Twee soorten: <i>eptesicus serotinus</i> en <i>myotis mystacinus</i></li><li>• In de kelder twee baardvleermuizen en één ingekorven vleermuis</li></ul>
<i>Aanwezigheid andere dieren</i>	Nee
<i>Aanwezige vliegopeningen</i>	Nee
<i>Aanvliegroutes</i>	Nee

## BOUWFYSISCHE TOESTAND

- Resultaat studie van de kerk Sint-Guibertus in het kader van het **beheersplan funerair erfgoed**, 2020
  - *Algemeen en dak*: Er werden geen structurele gebreken vastgesteld. Over het algemeen bevindt de kerk zich in goede toestand. De graftekens die rondom de kerk werden gelegd, zijn erg biologisch vervuild. Ook zijn deze zodanig verweerd dat de teksten grotendeels zijn verdwenen. Ook komen er plaatselijk breuken voor. Het pad dat bij de sacristie ligt is vervuild en plaatselijk komen er breuken voor.
  - *Westgevels*: Aan de onderzijde is er groene aanslag, alsook op afgeschuinde delen van de plint en steunberen. Daarnaast zijn de stamppijpen van de waterafvoer verroest.
  - *West schrijnwerk*: Het hout is wat verweerd, met name aan de onderzijde. De bovenlichten zijn wat vervuild. Voor de rest is het schrijnwerk in goede toestand.
  - *Noordgevel*: In de natuurstenen plint komen open voegen met daarin begroeiing voor. Ook is het deel van de gevel onder de bloemvormige vensters vervuild. De grafplaten zijn heel slecht leesbaar.
  - *Noord schrijnwerk*: Het hout is wat verweerd. Beide vensters zijn plaatselijk vervuild. Er werden geen gebreken vastgesteld.
  - *Oostgevels*: De plint is plaatselijk aan de onderzijde van de gevel verdwenen. De bakstenen hierachter hebben uitgespoelde voegen. Verder is de gevel vervuild op schuine delen. Daarnaast is de houten dakrand verweerd en is de verf afgebladderd. Het grafteken is slecht leesbaar.
  - *Oost schrijnwerk*: Het schrijnwerk is plaatselijk wat vervuild maar verder in goede toestand.
  - *Zuidgevels*: In de natuurstenen plint komen open voegen met daarin begroeiing voor. Ook is het deel van de gevel onder de bloemvormige vensters vervuild. De grafplaten zijn heel slecht leesbaar.
  - *Zuid schrijnwerk*: Op de schuine delen is het vervuild. Verder werden er geen gebreken vastgesteld.
- **Monumentenwacht**
  - De laatste inspectie van het exterieur vond plaats in 2023. Er is een nieuwe inspectie gepland in 2027.
  - Samenvatting van de laatste inspectie

### GEHELE OBJECT

toestand		redelijk
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		aanzienlijk
toegankelijkheid		matig

toelichting Het gebouw is onderhoudsgevoelig door de staat van daken en goten, een gebrekkig periodiek onderhoud en de moeilijke bereikbaarheid & toegankelijkheid.

### DAK

toestand		matig
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		aanzienlijk

toelichting De daken zijn onderhoudsgevoelig en plaatselijk beschadigd.

### DAKWATERAFVOER

toestand		matig
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		aanzienlijk

toelichting De goten en afvoeren zijn onderhoudsgevoelig en plaatselijk beschadigd.

### KAPCONSTRUCTIE EN ZOLDER

toestand		redelijk
onderhoud		goed
risico op gevolgschade		weinig

toelichting Op enkele gebreken na zijn de dakstructuren - voor zover toegankelijk - in goede staat.

### DRAAGSTRUCTUUR EN OVERSPANNING

toestand		matig
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		redelijk

toelichting De algemene toestand is goed te noemen op enkele **ernstige** gebreken na.

### SCHRIJNWERK EN BEGLAZING

toestand		redelijk
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		redelijk

toelichting De algemene toestand is vrij goed op het verweerde schilderwerk en enkele ingerotte goten na.

### SITE EN OMGEVING

toestand		matig
onderhoud		matig
risico op gevolgschade		aanzienlijk

### AFWERKING EN INRICHTING

toestand		redelijk
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		weinig

toelichting De algemene toestand is goed op lokale vochtschade na.

### TECHNISCHE INSTALLATIE

toestand		redelijk
onderhoud		redelijk
risico op gevolgschade		redelijk

toelichting De bliksembeveiliging is licht beschadigd.

- Urgente problemen: /
- Uitgevoerde werken na de vorige inspectie door monumentenwacht  
Er werden een 10-tal duivennesten weggenomen en een 10-tal verstopte afvoeren en goten vrijgemaakt.  
Een gevaarlijk losliggende deksteen aan de zuidelijke zijbeuk werd weggenomen.
- **Uitgevoerde restauratiewerken door gemeente Schilde**  
Ten gevolge van een grote storm in 1986 liep de kerk wederom schade op. Tussen 1993 en 1995 werden de toren en westgevel onder handen genomen door de firma Fl. Bruxelman N.V. & Zoon. Hierbij werden de muren gezandstraald. Vlak erna, in 1996, kregen de ramen in de zuidelijke zijbeuk nieuwe glas-in-loodvensters van de hand van Herman Wauters. De ramen tonen een vijftal thema's uit de rijkdom van de eucharistie. De eerste fase kostte 190.969,69 euro. De tweede fase van de restauratie van het exterieur volgde in 1999 en 2000 en werd uitgevoerd door de firma NV Van Loy en Cie. Deze fase omvatte het herstellen en deels vervangen van het dak van het schip, het herstellen en kuisen van de gevels en ornamenten en het herstellen en beveiligen van de glasramen. De tweede fase van de restauratie bedroeg 379.491,25 euro. In 2007 werd de laatste restauratie afgerond onder leiding van architect Rutger Steenmeijer. Hierbij werden werken uitgevoerd aan het dak boven het hoogkoor en het interieur (schilderwerken, elektriciteit en audio). De derde fase van de restauratiewerken kostte 485.711,28 euro.  
De kostprijs van de drie restauratiefasen bedroeg 1.056.172,22 euro.  
De 24 traptreden werden in 2010 bekleed. In 2011 zijn vier lichtarmaturen geplaatst. Het totaalbedrag voor deze werken bedroeg 5.650,7 euro.
- **Uitgevoerde restauratie-, onderhouds- en beheerswerken door gemeente Schilde (sinds 2020)**

<i>Jaar</i>	<i>Werken aan de parochiekerk</i>	<i>Budget</i>
2020	Dringende interventie voor uitgevallen verwarming	203,26 euro
2020	Onderhoudscontract HVAC	838,07 euro
2020	Vervangen infoborden	1.033,46 euro
2020	Keuring laagspanning	
2021	Opstellen verslag ingebruikname elektrische laagspanning	96,8 euro
2021	Herkeuring elektrische installatie	
2021	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	139,89 euro
2021	Nazicht en reiniging goten	1.306,8 euro
2021	Herstellen verlichting	856,68 euro
2021	Herstel elektrische installatie	9.928,66 euro
2021	Nazicht bliksembeveiliging	272,25 euro
2021	Herstelling bliksembeveiliging	4.825,83 euro
2022	Herkeuring elektrische laagspanning	96,5 euro
2022	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	142,31 euro
2022	Nazicht en reiniging van goten	3.267 euro
2022	Vervanging motorschakelaar orgel en spots aan Mariabeeld	274,67 euro
2022	Vervanging verdeelbord en elektrische componenten naar aanleiding van negatief keuringsverslag	4.076,49 euro
2022	Elektriciteitswerken na keuring	418,66 euro
2022	Vervanging lampen	1.391,5 euro
2022	Onderhoudscontract HVAC	628,27 euro
2023	Herkeuringen elektrische laagspanning	96,8 euro
2023	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	177,89 euro
2023	Kabel bijplaatsen voor orgel en nazicht accumulatieverwarming	435,6 euro
2023	Vervanging verlichting naar LED	2299 euro
2023	Onderhoudscontract HVAC	628,27 euro
2023	Interventies voor verwarming	625,97 euro
2023	Vervanging gasdetectiecentrale	2.734,5 euro
2023	Contract voor inspectie bliksembeveiliging	272,25 euro
2024	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	177,89 euro
2024	Nazicht en reiniging goten	1.715,18 euro
2024	Afdichten galmgaten en opkuis	1.512,5 euro
2024	Interventies voor verwarming	911,69 euro
	<i>Totaal</i>	41.378,62 euro

## FINANCIËLE GEGEVENS

- **Geplande investeringen** (*schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen de gemeente en het kerkbestuur*)

De onderstaande geplande investeringen vloeien voort uit het meerjarenonderhoudsplan Sint-Guibertus. Het gaat enkel om instandhoudingswerken.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030-2054	Totaal
Buitenwanden	6.968	0	0	8.066	6.776	214.106	235.915
Hoofddraagconstructies	0	0	0	3.710	0	77.640	81.350
Buitenwandopeningen	5.853	0	0	6.776	0	256.785	269.413
Buitenwandafwerkingen	3.902	0	0	4.517	0	73.815	82.234
Schilderwerk	7.149	5.180	0	8.873	5.737	250.054	276.993
Dakafwerkingen	6.550	1.756	1.844	7.582	2.033	257.722	277.486
Afvoeren	0	0	0	0	0	27.699	27.699
Centrale elektrotechnische voorzieningen	906	951	999	1.049	1.101	74.950	79.955
<b>Totaal</b>	<b>31.327</b>	<b>7.887</b>	<b>2.842</b>	<b>43.718</b>	<b>15.647</b>	<b>1.311.712</b>	<b>1.413.133</b>

De onderstaande geplande investeringen vloeien voort uit het meerjarenonderhoudsplan Sint-Guibertus. Ze gaat over extra herstellingen die noodzakelijk zijn.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030-2054	Totaal
Vervangen hemelwaterafvoer zink						27.699	27.699
Vervangen bliksem-beveiligingsinstallatie						21.179	21.179
Inspectie bliksem-beveiligingsinstallatie	906	951	999	1.049	1.101	74.950	79.955
<i>Tuinmuur metselwerk</i>							
Herstellen metselwerk				1.613		14.144	15.757
Reinigen metselwerk				807		7.072	7.879
<i>Hekwerken rijk geornamenteerd</i>							
Reinigen							
Vervangen hekwerk						49.723	49.723
Onderhoud hekwerken				726		8.003	8.729
Totaal	0	0	0	3.146	0	78.942	82.088
<b>Totaal object</b>	<b>31.327</b>	<b>7.887</b>	<b>2.842</b>	<b>43.718</b>	<b>15.647</b>	<b>1.311.712</b>	<b>1.413.133</b>

Op 2 september 2024 besliste het college van burgemeester en schepenen om de restauratie van de Sint-Guibertuskerk als één van de prioriteiten op te nemen in het kader van het meerjarenonderplan van alle gemeentelijke gebouwen. De reden hiervoor is dat

- o de renovatiewerken aan de Sint Guibertuskerk vallen binnen het beheersplan Sint-Guibertus en omgeving en moeten in samenspraak gebeuren met Regionaal Landschap De Voorkempen om een optimale subsidiëring te bekomen;
- o het is aangeraden om voor de renovatiewerken aan de Sint Guibertuskerk door de gemeente een gespecialiseerde architect/ontwerper aan te stellen met ervaring in erfgoed dossiers. Zo kan het dossier optimaal voorbereid worden om zo de premie-aanvraag te vergemakkelijken.

- Gewenste investeringen (opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren of wenselijk zijn; er is nog geen consensus tussen de gemeente en het kerkbestuur of de werken zijn nog niet ingepland)

<i>Jaar</i>	<i>Werken aan de parochiekerk</i>	<i>Budget</i>	<i>Datum van uitvoering</i>

- **Exploitatietoelagen en eventuele overschotten/tekorten**

	<i>Exploitatie-toelage</i>	<i>Exploitatie-tekort</i>	<i>Exploitatie-overschot</i>	<i>Beleidsrapport</i>
<i>2019</i>	0	0	116.154,68 euro	Jaarrekening
<i>2020</i>	0	0	109.804,09 euro	Jaarrekening
<i>2021</i>	0	0	164.505,07 euro	Jaarrekening
<i>2022</i>	0	0	64.183,64 euro	Jaarrekening
<i>2023</i>	0	0	84.551,99 euro	Jaarrekening
<i>2024</i>	0	0	162.648,14 euro	Jaarrekening
<i>2025</i>	0	0	97.789,94 euro	Budget 2025
<i>2026</i>	0	0	58.748,20 euro	Meerjarenplan
<i>2027</i>	0	0	9.875 euro	Meerjarenplan
<i>2028</i>	0	0	8.340 euro	Meerjarenplan
<i>2029</i>	0	0	6.700 euro	Meerjarenplan
<i>2030</i>	0	0	5.165 euro	Meerjarenplan

## Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

### *Overzicht erfgoedwaarden in de omgeving*

De parochiekerk Sint-Guibertus (ID: 68723) is vastgesteld als bouwkundig erfgoed sinds 14 september 2009, net als de kapel Onze-Lieve-Vrouw van Bijstand (ID:63839) en de pastorie Sint-Guibertusparochie (ID:62016). Het is gelegen in het cultuurhistorisch landschap "De Pastorie en parochiekerk Sint-Guibertus met omgeving (ID: 7158), beschermd sinds 14 oktober 1976. Palend aan het beschermd landschap ligt de Pastorijdreef, beschermd als dorpsgezicht.

- **Kerk:** van de oude, middeleeuwse kerk zijn geen sporen meer aangetroffen. De kerk zoals die vandaag de dag te zien is, is het neo-Gotische ontwerp van de 19e eeuw met aanvullingen en herstellingen na de verwoestingen van de wereldoorlogen. Ook recentere restauratiewerken zijn met respect voor het gebouw uitgevoerd. Het gebouw als geheel is waardevol, alsook de aanbouwen van de sacristieën en doopkapel. Ook zeer waardevol is de inplanting, die vrijwel onveranderd is sinds de bouw van de eerste kerk. Zeer mogelijk is de aanwezigheid van archeologisch materiaal onder de kerk.
- **Pastorie:** het centrale hoofdgebouw is zeer waardevol en goed behouden. Hoewel het schrijnwerk werd vervangen in de 20e eeuw, vormt het een esthetisch geheel met het gebouw en doet het geen afbreuk aan de waarden. De twee zij-aanbouwen werden later toegevoegd. De symmetrische opbouw past bij de stijl van de pastorie. Gezien de aanbouwen meer recent zijn, zijn eventuele aanpassingen hier mogelijk mits er met respect voor de pastorie mee wordt omgegaan.
- **Toegangsbrug:** de inplanting van de brug, centraal voor de pastorie, is zeer waardevol. De brug zelf werd echter in 1970 grootschalig aangepast. Hoewel de brug qua stijl (symmetrisch, sierlijke

balustrade) past bij de pastorie, zijn aanpassingswerken hier mogelijk mits die met respect voor de erfgoedelementen worden uitgevoerd.

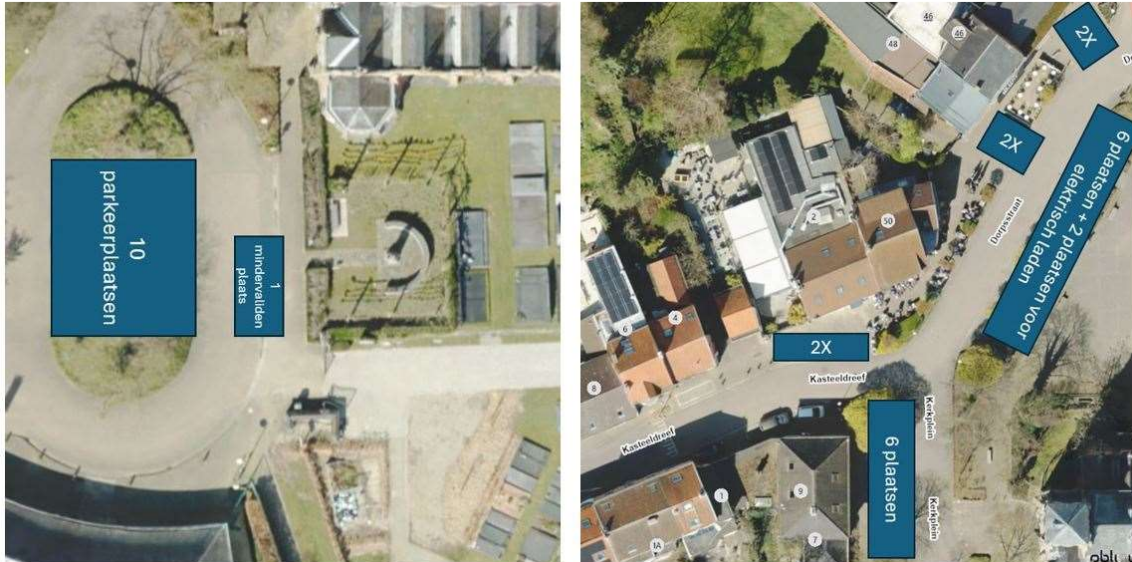
- **Vervallen brug:** van deze brug die vermoedelijk tot de 19e eeuw te dateren is, is weinig over. Bovendien is er geen doorgang meer van deze zijde van de tuin naar de Pastorijdreef.
- **Kapel:** van de geschiedenis van de kapel is weinig geweten. Van wat bekend is, alsook vanwege het materiaal- en stijlgebruik, is het een 20e-eeuws gebouwtje. Het vormt een passend ensemble met de andere religieuze gebouwen (pastorie en kerk) en daardoor een aanvulling binnen het beschermd cultureel landschap.
- **Monumentale muur:** ook van dit bouwkundig element is weinig geweten. Wat de beperkte informatie meegeeft is de relatie met de bouw van de sacristieën en een belangrijke familie van Schilde. De muur alsook het gangenstelsel is daarom waardevol als bouwkundig element, maar vormt ook een boeiend geheel binnen de sociale geschiedenis van Schilde.
- **Ommuring kerkhof:** de lage ommuring werd pas midden 20e eeuw aangelegd en volgt de oudere afbakening van het kerkhof. De muur an sich heeft een neutrale waarde.

#### *Nabijheid van andere publieke gebouwen of private gebouwen met een publieke relevantie*

- Bij de kerk is een zaaltje 'Den Bieshof'. Dit kan gehuurd worden via het lokaal bestuur Schilde. Soms wordt het gebruikt door begrafenisondernemers bij slecht weer.
- De ontwijde kerk van Schilde Bergen en de Kapel van de Paters van Scheut bevinden zich ongeveer op 2 kilometer afstand.
- Binnen een straal van 2 km bevinden zich drie scholen: Vennebos, GO! Atheneum Schilde en de lagere school van de Wonderwijzer.
- Vlakbij de kerk ligt de Heilige Maria kapel.
- In de nabije omgeving bevinden zich de Werf (gemeenschapscentrum), de Wip (multifunctioneel lokaal), de sporthal Vennebos.

#### *Bereikbaarheid*

- Bus: De lijn 61 Antwerpen-Schoten-Oelegem stopt een keer per uur voor de kerk (halte kerk). Een bushalte voor de lijn 40 Antwerpen-Wijnegem-Oostmalle is ongeveer 10 minuten stappen. De halte noemt Brasschaatsebaan.
- Parking:



- Er zijn voorzieningen voor de fiets op het plein zelf naast de kerk.

### Actueel gebruik en actuele functie van de kerk

<i>Gebedsviering: zaterdag 18u30 en zondag 11u</i>	Samen ongeveer 585 aanwezigen
<i>Aantal uitvaarten in 2024</i>	38
<i>Aantal huwelijken in 2024</i>	16
<i>Aantal dopen in 2024</i>	43
<i>Niet-liturgisch gebruik</i>	Repetitie van de twee kerkkoren
<i>Andere</i>	Kerstvieringen: 898 aanwezigen Er is wekelijks op donderdagavond en vrijdagvoormiddag aanbidding. De kerk is dagelijks toegankelijk van 10-17u en wordt alsdan door een 30 à 40tal personen bezocht voor een moment van troost of stilte.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

## Sint-Catharina in 's-Gravenwezel

### Bronnen

- Beheersplan Sint-Catharina en omgeving, ABO Consultancy, 2024  
*Goedgekeurd door het Agentschap voor Onroerend Erfgoed op 6 mei 2024 en geldig voor de komende 24 jaar*
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/14167>
- Inspectieverslag exterieur Monumentenwacht, 2016
- Inspectieverslag interieur Monumentenwacht, 2021
- Brochure Open Kerkendagen, 5 en 6 juni 2021
- Vleermuizen op (kerk)zolders in de provincie Antwerpen, Natuurpunt, 2018
- Meerjarenonderhoudsplan kerktoren, Sint-Catharina, 2025
- Raming architectenbureau Steenmeijer voor het kerkgebouw, de daken en de aanpalende dorpswoning Sint-Catharina, 2025

### Identificatie

<i>Naam</i>	Sint-Catharina
<i>Geografische ligging</i>	Kerkstraat 30, 2970 Schilde Provincie: Antwerpen
<i>Plaats in de kerkstructuur</i>	Bisdom Antwerpen Vicariaat Kempen Dekenaat Noorderkempen PE Heilige Veronica Parochie Sint-Guibertus
<i>Eigenaar</i>	De kerkfabriek is eigenaar van het kerkgebouw. De gemeente Schilde is eigenaar van het kerktoren.
<i>Beschermingen</i>	Aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Catharina sinds 24 september 2009

## Beschrijving

### *Cultuurhistorische waarde*

De kerk is gebouwd in een neoklassieke stijl met kempische invloed. Zuidnoord-gerichte neogotische kruiskerk met ommuurd kerkhof aan zuidwestzijde. Heden (1984) kerkhof ontruimd en restant van het oude koor herbouwd.

## HISTORIEK

- **De oude kerk van Wesele (12de eeuw - 1860)**

Amelricus van Schoten had in 1148 al het grondgebied van Schoten, Merksem en Sint-Job in bezit. De grond behoorde echter in rechte toe aan de abdij van Lobbes (Henegouwen). Hij verdeelde zijn 'leen' onder twee zonen Godfried en Engelbrecht. Engelbrecht schonk in 1148 zijn deel aan de abdij van Villers-la-Ville (opgericht in 1147). Hij schonk de grond eveneens aan de hertog van Brabant die de abdij van Villers had gesticht. De aanwezigheid van de broeders en lekenbroeders van de abdij van Villers in deze uithoven, doet vermoeden dat kort nadien de parochie Wesele moet gesticht zijn. Er zijn geen bronnen of beschrijvingen van de eerste, mogelijk houten kerk, noch van een mogelijke stenen Romaanse kerk.

In 1318 gaat de parochie van Wesele van de abdij van Ename, na verkoop door erfgenamen van familie de Gossoncourt in 1289, over op de abdij van Sint-Michiël in Antwerpen. De parochie van Wesele wordt vanaf 1319 bediend door norbertijnen of Witheren. Dit blijft zo tot 1833. In de 14de of 15de eeuw is de parochie voorzien van een stenen kerk.

In het kaartboek van de Abdij van Villers is de oudste iconografische weergave van de oude kerk opgenomen. De kerk is weergegeven als een generische bakstenen georiënteerde kruiskerk. In tegenstelling tot het merendeel van het religieus patrimonium, werd de kerk van 's-Gravenwezel geen nationaal goed gemaakt tijdens de Franse Revolutie. De pastorij daarentegen wel om de schulden van de Abdij van Villers (naakte eigenaar) te vereffenen. De norbertijner pastoors verlaten in dezelfde periode aan het einde van de 18de eeuw de parochie en trekken terug naar de Sint-Michiëlsabdij die kort nadien in 1831 verwoest wordt. Ondanks de vrijwaring van de kerk als gebouw, verkocht de Franse overheerser meubilair en de inboedel van de kerk in 1803. Een jaar later werden de kerkgoederen opnieuw aangekocht. Eveneens werden er herstellingen uitgevoerd aan de kerk. Meer herstellingen volgden in 1806.

- **Bouw van een nieuwe kerk (1860-heden)**

- *Initiële fase nieuwbouw*

In de 19de eeuw groeide opnieuw het bevolkingsaantal van 's-Gravenwezel. Het volume van de kerk was hierop niet voorzien. In 1859 ontving de kerkfabriek een schenking van 4.000fr van Jonkvrouw Mathilde de Caters voor de vergroting van de kerk. Ze stelde enkele voorwaarden, zoals een grotere grafkelder voor haar adellijke familie, maar de kerkfabriek sloeg het aanbod af. Een nieuw bod van 12.000fr werd opnieuw afgewezen.

In 1872 werd een kruisweg geplaatst in de kerk, geschonken door een weldoener. Een jaar later liet de kerkfabriek een grondige inspectie van de kerk uitvoeren door een ervaren metselaar. Zijn verslag schetst geen positief beeld van de toestand van de Sint-Catharinakerk. Er volgt een inspectie van de kerk door provinciaal bouwmeester. Hieruit blijkt dat de funderingen van de kerk onstabiel zijn, er overhellingen zijn in de muren tussen 12 en 14cm ondanks steunberen en dit door het gebruik van slechte kwaliteit bakstenen. Houten elementen in de constructie zijn rot. Het steken van een vals plafond (mogelijk barok) heeft de constructie verzwakt waardoor de muren naar buiten geduwd worden.

Onderzoek van de toren concludeert verschillende opmerkelijke scheuren. Conclusie: de

kerk moet niet afgebroken worden maar op lange termijn is de constructie niet veilig genoeg meer, dringende reparaties zijn nodig. De Bestendige Deputatie wordt door de kerkraad op de hoogte gebracht van dit verslag en noopt eind november 1873 op een definitieve beslissing over de toekomst van de oude kerk, namelijk de bouw van een nieuwe kerk die genoeg plaats moet bieden voor het inwonersaantal van 's-Gravenwezel..

○ *Een nieuwe Sint-Catharinakerk (1876-1879)*

De kerk wordt na overleg in juli 1874 gebouwd. De kerkraad aanvaardt op 5 juli de schenking van een stuk grond van 23 aren van Jonkvrouw Mathilde de Caters op voorwaarde dat op deze grond de nieuwe kerk zal gebouwd worden en dat de grafkelder van de familie de Caters eens zo groot zal gebouwd worden.

De bouw van de nieuwe kerk zal uitgevoerd worden door Gustin en Keyenberg uit Turnhout voor een som van 95.620fr. Het ontwerp toont een niet-georiënteerde driebeukige kerk met dwarsberuk en langwerpige koor met afgeronde apsis. Het ontworpen grondplan toont een opzet in kruisribgewelven in het middenschip en de zijbeuken met een uitgewerkt complexer ribgewelf in de kruising en het koor. De toegang tot de kerk is mogelijk via de narthex in de straatgevel. Aan beide zijden van het koor is al bij de bouw een verlaagde aanbouw aanwezig. Naar het model van de Gotische laat-middeleeuwse Brabantse kerken, is de kerk nog voorzien van steunberen maar zijn ze structureel niet meer essentieel door de nieuwe bouwevoluties. De doorsnede toont een structuur in een zelfdragend skelet. Diezelfde doorsnede toont de toepassing van een systeem van stalen kabels voor de ophanging van de gewelven.

De kerk wordt officieel ingewijd door Mgr. de Battice, Bisschop van Pella op 15 oktober 1879.

○ *Uitbreidingsfase sacristie (1889-1890)*

Plannen in het Rijksarchief Antwerpen tonen aan dat er in 1889 een aanvraag werd ingediend bij de provincie om tot de uitbreiding van de nieuwe kerk met een aanbouw. De sacristie wordt voorzien in de zuidwestelijke hoek van de kerk, aansluitend aan het koor. Het gaat om een bakstenen eenbeukige aanbouw onder een zadeldak. Er is een toegang voorzien in de zuidgevel en een getralied venster in de westgevel. In tegenstelling tot het ontwerp, worden de functie van deze muuropeningen omgewisseld bij de verwezenlijking. De toegangsdeur tot de sacristie bevindt zich in de korte westgevel.

○ *Oorlogsschade (1914-1946)*

Op bevel van het Belgische leger in 1914 werden in 's-Gravenwezel alle bossen en huizen voor en tussen de forten en redouten gesloopt en gekapt. Ook de kerktorens moesten verdwijnen aangezien ze aanzien werden als herkenningspunt voor artillerie of als mogelijk observatiepunt voor de vijand. Zo ook werd het bovenste gedeelte van de torenspits afgebroken, in overleg met de bevelhebber van de vesting Antwerpen, in plaats van te dynamiteren. De kerktoren van 's-Gravenwezel zal zo blijven tot 1922. Door de slechte afdichting van de torenspits zal later blijken in 1925 dat er water binnen sijpelde dat het orgel ontstemde. Er volgen verschillende kleine herstellingen kort na WO I voor onder andere de herstelling van de torenspits in 1925.

Tussen 1940 en 1944 werden drie van de vier kerkklokken gestolen door Duitse soldaten. Er is in de winter van 1944-1945 grote schade aan de kerk aangericht door de inslag van V-bommen. De vensters uit de kruisbeuk waren uit voorzorg verwijderd en vervangen door gevlochten rieten matten. Dit mocht niet baten: door de luchtdruk van de bommen werden de meeste vensters weggeblazen.

Eind 1944 werden reeds voorlopige herstellingen gedaan aan de kerk. Definitieve herstellingen volgden in de winter van 1945-1946 na fiat van de gemeenteraad over de fondsen. 's-Gravenwezel wordt bevrijd op 24 september 1944. Het verslag van pastoor Roosens, die op 26 mei 1941 al teruggekeerd was, waarschuwt parochianen niet plaats te nemen aan de westkant achter de preekstoelen omwille van vallende stenen. De schade van de V-bommen diende nog hersteld te worden. De week volgende op de 24ste februari 1946

wordt de kerk opnieuw ingenomen en is de noodkerk (thans parochiecentrum) niet langer meer nodig.

## BESCHRIJVING

### • **Exterieur**

De Sint-Catharinakerk is een neogotische kruiskerk in rode baksteen met een natuursteen en gecementeerde plint. De kerk is noord-zuid georganiseerd met een inkom (narthex) aan de Kerkstraat. De voorgevel bestaat uit drie traveeën met de centrale toegang en toren met torenspits. De zijgevels van de driebeukige kerk bestaan telkens (symmetrische opbouw) uit negen traveeën. De eerste vijf traveeën behoren toe aan de inkom en het schip. Brede travee zes is een onderdeel van de dwarsbeuk. Traveeën zeven, acht en negen maken onderdeel uit van zowel het koor als de verlaagde bijgebouwen van de kerk. Aan de westgevel is in travee negen de sacristie aanwezig als verlaagde aanbouw.

- **Gevels:** De gevels zijn uitgevoerd in Boomse donkerrode industriële baksteen met een uitspringende plint in kalksteen bij de noordgevel en gecementeerd bij de andere gevels. De gecementeerde plinten hebben schijnvoegen in een rode-oranje kleur. Het gehele gebouw is opgetrokken in kruisverband met drieklezoren in strekkenlagen. De afzaten van de centrale venster in de noordgevel (toren) en toegangspoort zijn in een beige zandsteen. De gevels zijn voorzien van niet-functionele steunberen. De steunberen zijn bovenop en in het midden afgewerkt met afzaten in een kalksteen.

De vensters in de gevels zijn spitsboogvormig behalve de kleine vensters in de achtste en negende travee van de westgevel en eerste en tweede travee van de oostgevel. De vensters zijn voorzien van tracering en glas in lood.

De sacristie in de zuidwestelijke hoek van het gebouw is een verlaagde aanbouw in één bouwlaag onder een zadeldak, dwars op axis van de kerk.

De verlaagde aanbouwen aan de achtergevel van de kerk zijn tevens één bouwlaag. De gevels zijn voorzien van een muizentand net onder de kroonlijst. Boven het venster in de eerste travee is een waterlijst in een beige zandsteen aangebracht.

- **Daken:** Het schip van de kerk is voorzien van een gecombineerd zadeldak in natuurleien. Eveneens zo voorzien voor de aanbouwdaken van de zijbeuken. De toren en torenspits is voorzien van een houten constructie eveneens bekleed met natuurleien. In 2011 werden de kroonlijsten aangepast en voorzien van nieuw dakgoten.
- **Buitenschrijnwerk:** Het buitenschrijnwerk (ramen, deuren en gootranden) is algemeen in vrij goede staat. De waterlijsten en de onderdorpels zijn niet efficiënt met onderaan regeninslag tot gevolg. Het loodglas is, voor zover zichtbaar met het aanwezige voorzetglas, verweerd en plaatselijk beschadigd. De noordelijke ramen zijn niet beschermd door voorzetglas. Enkele glaasjes zijn stuk, plaatselijk komt het loodnet los van de glaasjes en plaatselijk zijn de grisailles sterk verweerd. Plaatselijk zijn de glaspanelen vastgezet met mortel op de raambruggen. Deze mortel is verweerd en soms beschadigd, maar nergens komen panelen los. De kunststof beglazing en de rubberen tussenprofielen zijn minder duurzaam en visueel storend. De beglazing is dof geworden en het rubber hard. De randen werden plaatselijk zeer sordig aangewerkt; de kit komt plaatselijk los. Het voorzetglas aan vleugel is duurzamer opgebouwd. Ter hoogte van de galmborden van de toren zijn de houten borden in orde. De bevestigingen zijn roestig en beginnen dun te worden. Hun stevigheid kan langs de binnenzijde niet gecontroleerd worden. De bovenste galmborden zijn slechts met 2 vijzen in het muurwerk bevestigd. De leibedekking is plaatselijk beschadigd.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

- **Glasramen**

De glasramen zijn van 1930 en werden aangebracht voor twee feestelijkheden: het honderdjarig bestaan van België en het vijftienvijftigjarige priesterschap van de toenmalige pastoor Jacobs.

- **Interieur**

- *Beschrijving interieur*

Plattegrond ontvouwt over een ingebouwde noordtoren, driebeukig schip van vier traveeën, transept van twee traveeën en een vlakke sluiting, koor van twee traveeën en driezijdige sluiting, rechthoekige oostelijke sacristie van twee traveeën en L-vormige westelijke sacristie. baksteenbouw op gecementeerde sokkel met afzaat van zandsteen, bij noordgevel arduinen sokkel met afzaat van zandsteen. Ingewerkte toren van vier geledingen onder ingesnoerde naaldspits (leien). Haaks op elkaar gestelde steunberen met vier versnijdingen.

Polyonaal traptorentje tot derde geleding bij westgevel. Korfboogdeur en timpaan met neogotische tracering in spitsboogomlijsting van natuursteen. Spitsboogvenster met neogotische tracering, blinde lancetboognissen en ten spitsbogige galmgaten.

Schip, transepten en koor onder zadeldak (leien); zijbeuken onder lessenaarsdak (leien).

Travee-indeling door middel van steunberen met twee versnijdingen. Spitsboogvensters met neogotische tracering. Korfboogdeuren bij eerste travee zijbeuken. Sacristieën onder aanleunende schiddaken (leien). Rechthoekige getraliede vensters met waterlijst; korfboogdeuren.

Pseudo-basiliek, bepleisterd en lichtgeel geschilderd. Spitsbogige scheibogen voorzien van omlopende schalken met beschilderde bladwerkkapitelen. Bakstenen kruisribgewelf met sluitstenen, beschilderde natuurstenen ribben en gordelbogen rustend op schalken met kapiteel.

Zijbeuken en transepten met identiek kruisribgewelf, bij zijbeuken rustend op consoles en bij transepten rustend op schalken. Kruising met stergewelf. Koor met twee zesdelige

- kruisribgewelven met sluitstenen, rustend op schalken met kapiteel. Zwartmarmeren vloer geschonken door Mathilde de Caters.
- *Meubilair en inrichting*
    - Beeld Christus aan het Kruis, gepolychromeerd hout, eerste helft van de 18de eeuw
    - Heiligenbeelden tegen de pilaren door Jan Baptist Van Wint; het oudste beeld is van 1883 en stelt Antonius van Padua voor; het jongste beeld is Sint Hubertus uit 1904
    - Neogotische altaren
      - Het hoofdaltaar: het neogotische hoofdaltaar is van 1880; het stelt links en rechts van de gekruisigde Christus de vier evangelisten voor (Lucas met stier, Mattheus met engel, Joannes met arend en Marcus met de leeuw); onder het altaar worden tussen de zuiltjes de symbolen van de eucharistie afgebeeld
      - Het rechte zijaltaar behoort toe aan Sint-Catharina; de beeltenis dateert uit het midden van de 18<sup>de</sup> eeuw; een engeltje houdt een wagenwiel in de hand, het symbolisch attribuut van Sint-Catharina; de met schelp- en plantmotieven versierde sokkel draagt een relikwie van de martelares
    - Koorgestoelte uit de 18de eeuw: het koorgestoelte komt uit de oude kerk
    - Neogotische preekstoel door Jan Baptist Van Wint naar ontwerp van J. Bilmeyer, getekend en gedateerd 1900; het centrale thema stelt de Bergrede voor; de preekstoel werd in 1900 door pastoor Vanderheyden aan de kerk geschonken
    - Biechtstoelen met hermenbeelden voorstellende Heilige Petrus en Heilige, Kerk en Geloof, van 1750
    - Orgel van 1881 door P. Stevens-Vermeersch, transformaties circa 1875 door fa. Aerts en Castrel
    - Arduinen grafsteen van Lysbet van Wesele (+ 1444) met voorstelling en wapenschild van de overledene; deze grafsteen komt vermoedelijk uit de eerste kerk van 's-Gravenwezel en werd in 1904 ingemetseld in de muur tegenover het Catharina-altaar
    - Van belang zijn de obiits of rouwblazoenen, die in de dwarsbeuk zijn opgehangen. Ze behoren toe aan de verschillende adellijke families van 's-Gravenwezel: Roose de Blaisy, de Caters, Gillès de Pélichy, Cornet d'Elzius de Pélissant en van de Werve. In een ruit op zwarte ondergrond wordt het wapenschild en de sterfdag van de overleden edellieden vermeld. Er is een diepgaande studie en een boek uitgegeven over deze rouwblazoenen op initiatief van de heemkring van 's-Gravenwezel

**We tonen de originele afbeelding  
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan  
met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.

**We tonen de originele afbeelding  
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan  
met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.



## VOORZIENINGEN

<i>Sanitair</i>	Ja
<i>Verwarming</i>	Ja – op gas en warme lucht
<i>Verlichting</i>	Overall led-verlichting
<i>Keukenvoorzieningen</i>	Neen
<i>Audiosysteem</i>	Verouderd
<i>Beeldscherm</i>	Nee
<i>Rolstoeltoegankelijkheid</i>	Ja
<i>Diefstal- en brandbeveiliging</i>	Recent geïnstalleerd
<i>Bliksembeveiliging</i>	Ja
<i>GSM-operatoren</i>	Nee

## DUURZAAMHEID: GEBEURDE INGREPEN EN KANSEN

<i>Zonnepanelen (en batterijen)</i>	Nee, het voorzien van zonnepanelen is een opportuniteit
<i>Regenwateropvang</i>	Nee, het voorzien van regenwateropvang is een opportuniteit
<i>Dakisolatie</i>	Nee, het voorzien van dakisolatie is een opportuniteit
<i>Groendak</i>	Nee
<i>Warmtepomp</i>	Nee
<i>Warmtenet</i>	Nee, maar het voorzien van een warmtenet is een opportuniteit
<i>Windenergie</i>	Nee
<i>Aquathermie</i>	Nee

## BIODIVERSITEIT

<i>Vleermuizen</i>	<ul style="list-style-type: none"><li>• 1 Eptesicus serotinus</li><li>• 1 geen amplificatie</li><li>• 1 Plecotus austriacus</li></ul>
<i>Aanwezigheid andere dieren</i>	Nee
<i>Aanwezige vliegopeningen</i>	Nee
<i>Aanvliegroutes</i>	Nee

## BOUWFYSISCHE TOESTAND

*Voorafgaande opmerking: de (slechte) bouwfysische toestand blijkt uit het inspectieverslag van de monumentenwacht van 18 november 2016 en uit de recente diagnose- en verantwoordingsnota van het architectenbureau Steenmeijer van 4 juli 2024.*

- **Beheersplan** van de kerk Sint-Catharina, 2024
  - **Gevels:** De gevels zijn in matig goede staat. Het voegwerk is in algemene goed staat. Door een aanhoudend lek in de dakgoot van het schip van de westgevel, is de buitenmuur bij traveeën één, twee en vier zwaar aangetast, zowel binnen als buiten. Deze gevelgedeelten vertonen korstmossen en geërodeerde voegen. Dezelfde toestand is aanwezig is aanwezig in

- travee één van de oostgevel, aan de verlaagde aanbouw. De gecementeerde plint is aangetast door korstmossen en heeft last van afschilfering door zoutuitbloeiingen.
- *Daken*: Monumentenwacht Antwerpen voerde in 2016 een uitgebreid onderzoek en analyse uit van de kerk, met een focus op de dakstructuur.
  - *Buitenschrijnwerk*: Herstellingen en aanpassingen die dienen te gebeuren:
    - De zolderluiken in topgevels [4] en [6] aanpassen.
    - Het buitenschrijnwerk regelmatig schilderen.
    - Het beschadigde glas-inlood herstellen.
    - De voorzetbeglazing vervangen door een duurzaam en technisch goed systeem.
    - De galmborden van toren herstellen.
- **Monumentenwacht**
    - De laatste inspectie van het exterieur vond plaats in 2016. Er is een nieuwe inspectie gepland in het najaar van 2025.
    - Samenvatting van de laatste inspectie: er is geen overzicht van de algemene toestand van de kerk opgenomen in het laatste inspectieverslag.
    - Urgente problemen:
      - De leibedekking van dak [1] duurzaam herstellen.
      - De dakkapel van dak [1] duurzaam herstellen.
      - Het dakluik van dak [1] duurzaam herstellen.
      - De dakkapellen van daken [3] en [5] duurzaam herstellen.
      - De lekken in de goten tijdelijk dichten in afwachting van volledige en kwalitatieve vernieuwing.
    - Uitgevoerde werken na de vorige inspectie door monumentenwacht: /
  - **Uitgevoerde restauratiewerken**

Vanaf de naoorlogse periode kende de kerk verschillende aanpassingen zoals de installatie van centrale verwarming en de plaatsing van een toilet in de narthex toegang aan de oostzijde van de toren.

In 1998 wordt een nieuwe poort aan de sacristie geplaatst ter afsluiting van de toegang tot de gemeenschappelijke tuin met de dorpswoning.

In 2002 kende het dak van de kerk matige stormschade. Dit werd hersteld. Echter bleven er problemen met de dakstructuur opduiken. De dakgoten en aanhorigheden werden door de kerkraad aanbesteed in 2011. Deze werken faalden echter in hun opdracht waardoor de noordwestfaçade van de kerk sindsdien kampt met vochtinsijpeling met grote gevolgen voor het schrijnwerk, het metselwerk en de interne muurafwerking.

- **Uitgevoerde restauratie-, onderhouds- en beheerswerken door gemeente Schilde (sinds 2020)**

<i>Jaar</i>	<i>Werken aan de parochiekerk</i>	<i>Budget</i>
2021	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	332,62 euro
2021	Opnieuw afstellen hamer van klok	350,9 euro
2021	Herstelling defecte sturing geluidsregime klok	242 euro
2022	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	338,38 euro
2023	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	422,98 euro
2023	Vernieuwing ophangbouten van assen	1.185,8 euro
2023	Keuringen	326,7 euro
2024	Vernieuwing luidsinstallatie	11.162,25 euro
2024	Jaarlijks onderhoud torenuurwerk	422,98 euro
<i>Totaal</i>		14.784,61 euro

## FINANCIËLE GEGEVENS

- **Geplande investeringen (schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen de gemeente en het kerkbestuur)**

De onderstaande geplande investeringen vloeien voort uit het meerjarenonderhoudsplan voor de toren van Sint-Catharina. Het gaat enkel om instandhoudingswerken.

	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2029</i>	<i>2030-2054</i>	<i>Totaal</i>
Buitenwanden	0	4.092	0	0	4.736	285.187	294.015
Buitenwandopeningen	0	0	0	0	0	206	206
Binnenwandafwerkingen	0	27.522	0	0	0	0	27.522
Schilderwerk	0	112	0	0	0	1.261	1.373
Dakafwerkingen	0	0	0	0	0	85.594	85.594
Totaal	0	31.725	0	0	4.736	372.248	408.710

De onderstaande geplande investeringen vloeien voort uit het meerjarenonderhoudsplan voor de toren van Sint-Catharina. Ze gaat over extra herstellingen die noodzakelijk zijn.

	<i>2025</i>	<i>2026</i>	<i>2027</i>	<i>2028</i>	<i>2029</i>	<i>2030-2054</i>	<i>Totaal</i>
<i>Buitenwanden – gevelconstructie metselwerk</i>							
Reinigen metselwerk – mos-en alggroei							
Vervangen metselwerk						217.633	217.633
Reinigen metselwerk		4.092			4.736	67.554	76.382
<i>Buitenwandopeningen</i>							
Vervangen luik zachthout						206	206
<i>Binnenwandafwerkingen</i>							
Vervangen voegwerk platvol		27.522					27.522
<i>Schilderwerk</i>							
Vervangen schilderwerk deur hout dekkend						279	279
Groot schilderwerk deur hout dekkend		112					112
<i>Dakafwerkingen</i>							
Vervangen leien leisteen						85.594	85.594

<i>Totaal</i>	0	31.725	0	0	4.736	372.248	406.710
---------------	---	--------	---	---	-------	---------	---------

Daarnaast is een herstelling van het torenuurwerk en moederuurwerk voorzien voor een bedrag van 16.873 euro.

- Gewenste investeringen (*opsomming van investeringen die zouden moeten gebeuren of wenselijk zijn; er is nog geen consensus tussen de gemeente en het kerkbestuur of de werken zijn nog niet ingepland*)

Zoals hoger aangehaald heeft de voormalige kerkfabriek Sint-Catharina in 2023 het architectenbureau Steenmeijer uit Antwerpen aangesteld om – op basis van het inspectieverslag van Monumentenwacht (18 november 2016) – een ‘Diagnose- en verantwoordingsnota’ op te maken. Die is opgesteld op 4 juli 2024 en daaruit blijkt dat er zeer dringende aanzienlijke restauratiewerken nodig zijn om de dagelijks erger wordende schade aan de toren, de kerk en de dorpswoning te verhelpen. Concreet gaat het om de restauratie van daken en gevels. Een eerste raming van 12 december 2023 spreekt van ongeveer 1.652.000 euro waarvan een deel subsidieerbaar. Met de architect werd voorzien te starten met:

<i>Jaar</i>	<i>Werken aan de parochiekerk</i>	<i>Budget (btw incl)</i>	<i>Datum van uitvoering</i>
2025	Dossier 1 <ul style="list-style-type: none"> <li>• Restauratie toren, kerk en dorpswoning</li> <li>• Restauratie kerk</li> </ul>	617.941,68 euro (05/07/24), excl. architect kosten en veiligheidsco-ördinatie – toegekende subsidie: 100.000 euro	Zo snel mogelijk – er is een overeenkomst afgesloten met het architectenbureau; de eerste kosten moeten betaald worden; de werken moeten nog worden aanbesteed
	Dossier 2 <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dakwerken kerk</li> </ul>	333.000 euro (02/06/24)	
	Latere dossiers, waaronder restauratie glas in lood		

- Exploitatietoelagen en eventuele overschotten/tekorten

	<i>Exploitatie-toelage (op basis van het ingediende budget)</i>	<i>Exploitatie-tekort</i>	<i>Exploitatie-overschot (op basis van de goedgekeurde jaarrekening)</i>	<i>Beleidsrapport</i>
<i>2019</i>	10.857,22 euro	7.732,72 euro		Jaarrekening
<i>2020</i>	9.954,58 euro		6.322,57 euro	Jaarrekening

2021	15.808,00 euro		19.236,62 euro	Jaarrekening
2022	15.853,00 euro		5.240,80 euro	Jaarrekening
2023	23.677,09 euro		20.210,22 euro	Jaarrekening
2024			3.031,91 euro	Eindafrekening – dit bedrag werd door de kerkfabriek Sint Guibertus ontvangen
2025	Samenvoeging met de kerkfabriek van Sint-Guibertus			

## Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?  
Vraag het dan op bij de gemeente.

### *Overzicht erfgoedwaarden in de omgeving*

De Sint-Catharinakerk is gelegen in de Kerkstraat. Dit is een geasfalteerde rechte straat in de dorpskern. Ze werd gekasseid in 1846. In de Kerkstraat staan gegroepeerde en alleenstaande woningen voornamelijk vanaf het eerste kwart van de 20ste eeuw, ertussen aantal woningen uit de 18de en de 19de eeuw, de Sint-Catharinakerk, pastorie, school en gemeentehuis.

- *Woning rechts naast de kerk:* Alleenstaande dorpswoning gelegen rechts van de kerk; mogelijk uit de 18de eeuw en vermoedelijk verbouwd in het vierde kwart van de 19de eeuw (?) en de 20ste eeuw. Voormalige kosterswoning, tot 1878 eveneens gebruikt als gemeenteschool. Vermoedelijk in het vierde kwart van de 19de eeuw bepleisterd en voorzien van nieuwe muuropeningen. Noordelijke voorgevel van vijf traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (leien). Ontpleisterde baksteenbouw op gecementeerde plint. Kordonlijst en rechthoekige stucpanelen onder kroonlijst. Beluikte rechthoekige vensters met lekdrempels en beschilderde houten lateien. Rechthoekige deur in bepleisterde en beschilderde omlijsting. Steekboogpoort bij tweede travee. Bewaard houtwerk.
- *Pastorie Sint-Catharina parochie:* Alleenstaand herenhuis van het dubbelhuistype, binnen deels ommuurd en omhaagd, beboomd domein met toegangspoort voorzien van bakstenen pijlers en ijzeren hek. Voor eerst sprake van een pastorie tijdens de Franse bezetting. Toen eigendom van de abdij van Villers en gelegen aan Wijnegemsteenweg. Openbaar verkocht in 1799 en kwam in bezit van het Bureel van Weldadigheid. De huidige (?) pastorie werd voor 1814 opgericht door baron Gillès de Pélichy. Kleine herstellingen naar ontwerp van Louis Gife in 1913. Zuidelijke voorgevel van vijf traveeën en twee bouwlagen onder schilddak (leien) met dakruiter, mogelijk uit het eerste kwart van de 19de eeuw maar naar stijl te oordelen eerder uit het derde

kwart van de 19de eeuw. Ontpleisterde baksteenbouw op arduinen plint, dito kordonlijsten. Rechthoekige vensters, beluikt en met kordonvormende onderdorpels bij eerste bouwlaag, met lekdrempels bij tweede bouwlaag. Brede rechthoekige deur met arduinen omlijsting, kroonlijst; steektrap. Vleugel deur met bovenlichten voorzien van ijzeren roedeverdeling. Aanbouwsel onder plat dak van 1961-1962 tegen de oostgevel.

- *Dorpshuis*: Voormalig gemeentehuis en school, heden gemeentelijke openbare bibliotheek. Lijstgevel van drie en vier traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak (Vlaamse pannen), van 1877 naar ontwerp van Eugeen Gife, zie gedenkstenen naast toegangsdeur school met opschriften: "Rid. Ed. Pycke/ gouverneur der provincie/ Eug. Gife/ provincialen bouwmeester/ 1877" - "BnPh. Gillès de Pélichy/ burgemeester/ F.L. Mertens en L.J. De Jongh/ schepenen/ J. Van Bauwel -L.P. Ruys - R.J. Knapen en J. De Vos raadsleden/ en H.V. Boeckx secretaris/ 1877". Plannen en bestek werden goedgekeurd in november 1876 en het gebouw werd in gebruik genomen in 1879. Uitgebreid met twee klaslokalen in 1930. Sinds 1969 niet meer als school in gebruik.  
Baksteenbouw op arduinen plint met kordonlijst. Centraal deurtravee gemarkeerd door puntgevel onder zadeldak. Laatste drie traveeën geritmeerd door lisenen, bij eerste bouwlaag verbonden door steekbogen en bij tweede bouwlaag eindigend in bepleisterde lijst onder de kroonlijst. Rechthoekige vensters en deur bij voormalig gemeentehuis. Schooltje met respectievelijk getoogde (eerste bouwlaag) en rondboogvormige (tweede bouwlaag) muuropeningen.
- *Rusthuis Sint Lodewijk*: "Rusthus Sint-Lodewijk", zie beschilderd opschrift op geschilderde fries bij borstwering. Achterin gelegen oorspronkelijk alleenstaand dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder schilddak (leien) met drie steekboogvormige dakvensters, jaartal 1782 bij kroonlijst deur. Sinds 1928 ingericht als rusthuis.  
Verankerde baksteenbouw met lagere tweede bouwlaag. Beluikte rechthoekige vensters in vlakke omlijsting van hardsteen, strekse ontlastingsboog; kordonvormende onderdorpels bij tweede bouwlaag. Rechthoekige deur in vlakke omlijsting van hardsteen met sluitsteen en kroonlijst; steektrap met geprofileerde wel. 19de-eeuwse (?) aanbouwsels onder lessenaarsdaken tegen de zijgevels. Nieuwe vleugels aan noordzijde. Kapel van circa 1950 aan westzijde.
- *Heemhuis De Drie Rozen*: Gegroepeerde dorpswoningen van zes traveeën en één bouwlaag onder zadeldak (Vlaamse pannen); aangebouwde eerste travee onder lager dak, uit de 19de eeuw. Heden museum en vergaderlokaal van de heemkring "De Drie Rozen".  
Verankerde en beschilderde baksteenbouw op gepikte plint. Rechthoekige beluikte vensters en rechthoekige deuren met houten beschilderde lateien.

#### *Nabijheid van andere publieke gebouwen of private gebouwen met een publieke relevantie*

- Er zijn vier scholen binnen een straal van 2km gelegen: Heilig Hart Maria instituut (secundair), Vrije basisschool Heilig Hart Maria, gemeentelijke basisschool De Wingerd en de GO! SBSO Zonnebos.
- Het filiaal van de bibliotheek ligt vlakbij de kerk. Er is ook een feest- en vergaderzaal, namelijk het Dorpshuis.
- De heemkring De Drie Rozen is gelegen in de Kerkstraat.
- Het kerkhof op ongeveer 1 kilometer afstand.
- Er is een klooster met kapel en rusthuis met kapel vlakbij de kerk van Sint-Catharina.

#### *Bereikbaarheid*

- Bus: De lijn 61 Antwerpen-Schoten-Oelegem stopt een keer per uur bij de kerk (halte Oudaen). De lijn Antwerpen-Schoten-Schilde (Wisselstraat) stopt eveneens een keer per uur.
- Parking:



- Naast de kerk in de Frans Pauwelsei zijn er voorzieningen voor fietsen.

### Actueel gebruik en actuele functie van de kerk

<i>Gebedsviering: zondag 11u</i>	103 personen
<i>Aantal uitvaarten in 2024</i>	15
<i>Aantal huwelijken in 2024</i>	1
<i>Aantal dopen in 2024</i>	6
<i>Niet-liturgisch gebruik</i>	Repetitie koren 1 keer per week
<i>Andere</i>	Soms concerten De kerk is dagelijks toegankelijk tussen 9u en 17u voor personen die een moment van stilte of troost zoeken (gemiddeld 10 à 15 personen per dag).

## Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functies

<i>Deelgemeente (en wijk)</i>	<i>Kerk</i>	<i>Toekomstvisie</i>
Schilde (dorp)	Sint-Guibertus	A-kerk
's-Gravenwezel (dorp)	Sint-Catharina	C-kerk

Een kerkgebouw heeft voor veel inwoners een diepere betekenis dan louter een gebruiksfunctie. Het is een plaats van herinnering, gemeenschapsvorming en lokale identiteit. In het beleid wordt bewust gestreefd naar het behoud van twee kerkgebouwen, één per deelgemeente, waarbij een evenwicht gezocht wordt tussen centrale liturgische werking (A-kerk) en een aanvullende, sobere aanwezigheid (C-kerk). Dit draagt bij aan een gedragen aanwezigheid van de kerk in elke buurt of kern, en zorgt ervoor dat ook kleinere gemeenschappen zich verbonden blijven voelen met hun religieus erfgoed.

In het kader van een duurzaam en toekomstgericht patrimoniumbeheer wordt Sint-Catharina van A-kerk naar C-kerk geherclassificeerd. Deze keuze is het resultaat van een afweging tussen de noodzakelijke investeringen, het reële gebruik van het gebouw en het streven naar een verantwoord kerkenlandschap dat aansluit bij de huidige en toekomstige maatschappelijke context.

Ook de verduurzaming van de kerkelijke infrastructuur is een bijkomende en strategische overweging in het her- of nevenbestemmingstraject. De Sint-Catharinakerk – zoals veel historische kerkgebouwen – kent een hoge energieconsumptie en lage energetische efficiëntie. Een loutere instandhouding leidt op termijn tot een structureel energieverlies en oplopende exploitatiekosten.

Door een nieuwe invulling te koppelen aan verduurzaming ontstaat er meer rendementswaarde voor het gebouw én het klimaat, met een sterkere maatschappelijke return. Bovendien komt dit tegemoet aan bredere beleidsdoelstellingen rond klimaatneutraliteit, circulair bouwen en energie-efficiëntie, zoals opgenomen in het lokaal klimaatplan.

De herindeling tot C-kerk biedt een evenwichtige oplossing: ze garandeert het behoud van het religieuze karakter van het gebouw en maakt het blijvend mogelijk om erediensten en andere liturgische plechtigheden te organiseren. Tegelijk wordt vermeden dat het lokaal bestuur geconfronteerd wordt met zware investerings- en onderhoudslasten die niet langer proportioneel zijn aan het functionele gebruik van de kerk.

De financiële impact van een A-status weegt zwaar. De keuze voor een C-status getuigt dan ook van verantwoordelijk bestuur en realistisch beleid. Ze sluit bovendien niet uit dat het gebouw op termijn, indien de omstandigheden wijzigen, een aangepaste of aanvullende invulling kan krijgen in overleg met alle betrokken partners.

Door de kerk als C-kerk te behouden, wordt het religieuze gebruik op een respectvolle manier gevrijwaard, blijft het gebouw zichtbaar als herkenbaar erfgoed in het straatbeeld én

wordt tegelijk ruimte gecreëerd voor een efficiëntere inzet van publieke middelen, met respect voor de lokale gevoeligheden en noden.

## Overgangsfase tot een gedragen toekomstig bestemmingsprofiel gerealiseerd is

Bij het C-statuut horen duidelijke afspraken over het gebruik en beheer van het kerkgebouw. De kerk blijft voor het ogenblik bestemd voor de eredienst en liturgisch gebruik, zoals reguliere erediensten, kerkelijke hoogdagen, uitvaarten, huwelijken en andere pastorale vieringen. De pastorale verantwoordelijken (pastorale eenheid en/of plaatselijke kerngroep) organiseren deze momenten in overleg met de kerkraad.

Occasioneel gebruik wordt toegestaan onder toezicht van het team van de pastorale eenheid in samenspraak met de kerkraad. Hiervoor wordt een afsprakenkader gemaakt tussen het team van de pastorale eenheid, de kerkraad en het lokaal bestuur. Het afsprakenkader bevat afspraken rond toegang, logistiek, verzekering en verantwoordelijkheden.

Een belangrijk aandachtspunt is de dringende renovatie van de kerk. Hiervoor moeten financiële middelen worden gezocht, een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen: de pastorale eenheid, de kerkraad en het lokaal bestuur.

Structurele investeringen of grondige renovaties worden niet automatisch opgenomen in het meerjarenbeleid van het lokaal bestuur, tenzij daarover specifieke afspraken gemaakt worden.

## Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen worden onderzocht

### Visie en onderbouwing van het plan van aanpak

In het kader van een duurzaam en gedragen kerkenbeleid zal de toekomstige invulling van de Sint-Catharinakerk onderzocht worden aan de hand van een gestructureerd en participatief traject. Daarbij wordt maximaal ingezet op dialoog, draagvlak en het gebruik van bestaande methodieken en handreikingen zoals aangeboden door het Platform Toekomst Parochiekerken, Erfgoed Vlaanderen en andere relevante partners.

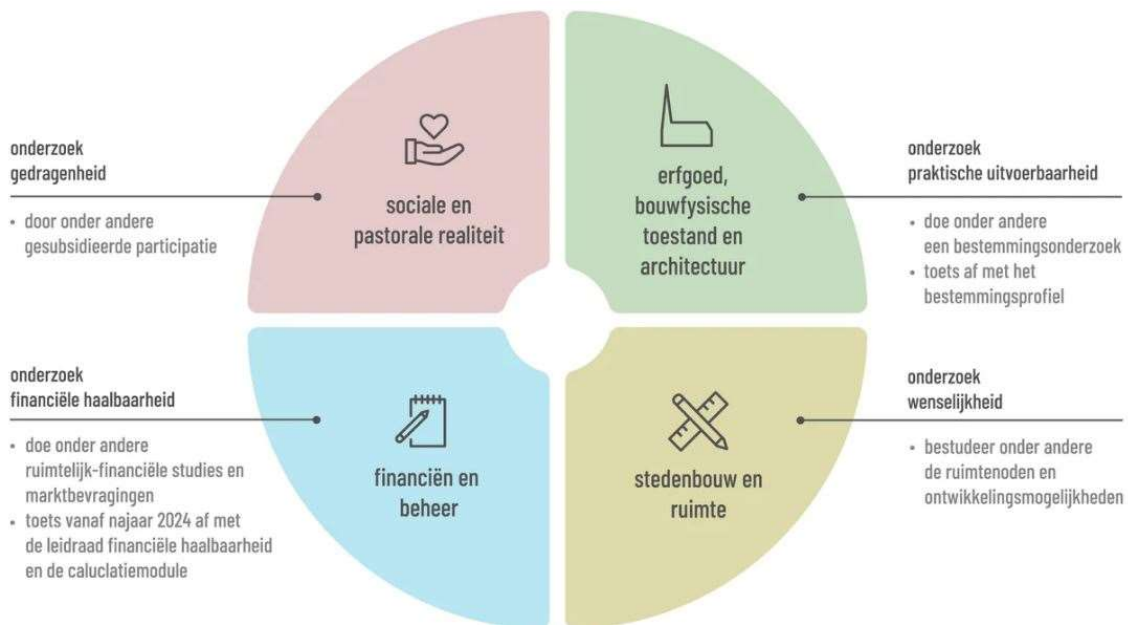
### Participatie – draagvlak als fundament

Kerkgebouwen roepen sterke emoties op. Parochiekerken maken integraal deel uit van het dorpsbeeld, het collectieve geheugen en de identiteit van de lokale gemeenschap. Daarom is het cruciaal dat het traject naar een mogelijke neven- of herbestemming gedragen wordt door diezelfde gemeenschap.

Het participatietraject wordt uitgewerkt in overleg met het kerkbestuur en de parochie, en kan – indien nodig – worden ondersteund door een externe procesbegeleider, bijvoorbeeld via het Platform Toekomst Parochiekerken. Tijdens het traject worden bewoners, lokale verenigingen, erfgoedpartners en andere belanghebbenden actief betrokken. De aanpak streeft naar een breed maatschappelijk draagvlak en respecteert de pastorale en sociale gevoeligheden die met veranderingen aan een kerkgebouw gepaard gaan.

### Methodiek: kerkenkompas als leidraad

Het traject volgt het kerkenkompas, een methodiek die de toekomstmogelijkheden van een kerkgebouw systematisch in kaart brengt op vier inhoudelijke sporen:



- **Sociale en pastorale realiteit**  
Het kerkgebouw wordt bekeken in relatie tot de lokale gemeenschap, de actuele geloofspraktijk, sociale noden en de emotionele verbondenheid van bewoners. Deze component wordt expliciet meegenomen in de participatiesessies.
- **Erfgoed, bouwfysische toestand en architectuur**  
De technische en erfgoedkundige analyse gebeurt op basis van het draaiboek en de handleiding ontwikkeld door Platform Toekomst Parochiekerken en Erfgoed Vlaanderen. Een bestemmingsprofiel wordt opgebouwd aan de hand van vier onderdelen:
  - De ID van de kerk (basisinformatie)
  - De erfgoedwaardering
  - De bouwfysische toestand
  - De ruimtelijke potenties
De eerste drie onderdelen worden vooraf voorbereid door de procesbegeleider en voorgesteld tijdens de start van de werksessie. De ruimtelijke potenties worden in interactie met alle betrokkenen verder ingevuld tijdens een gezamenlijke werkmoment.

### Financiële haalbaarheid en beheer

Een duurzame toekomst voor een kerkgebouw vraagt niet alleen visie, maar ook financiële onderbouw. Vaak stokken herbestemmingstrajecten wanneer de reële kostprijs in beeld komt. Daarom wordt in dit traject ook nadrukkelijk aandacht besteed aan de financiële en beheersmatige haalbaarheid.

Het onderzoeksteam van HOGENT en Leidsman, in opdracht van het Platform, werkt aan een eenvoudige rekenmodule waarmee gemeenten en kerkbesturen samen de ruimtelijk-

financiële haalbaarheid van verschillende scenario's kunnen verkennen. Deze tool zal beschikbaar zijn in het voorjaar van 2025 en wordt geïntegreerd in het beslissingsproces.

### Ruimtelijke en stedenbouwkundige inpassing

Elke her- of nevenbestemming moet ook stedenbouwkundig en ruimtelijk geïntegreerd zijn in de omgeving. Daarom wordt binnen het traject eveneens nagegaan in welke mate toekomstige invullingen passen binnen het bestaande ruimtelijk beleidskader, en welke procedures, vergunningen of planologische aanpassingen eventueel nodig zijn. Ook deze aspecten maken deel uit van de scenarioverkenning.

### Besluitvorming en toekomstvisie

Op basis van de doorlopen stappen wordt een concrete toekomstvisie voor de Sint-Catharinakerk opgesteld. Deze visie bevat een voorkeurscenario met een motivering, een stappenplan en randvoorwaarden voor uitvoering. De finale besluitvorming gebeurt in nauw overleg met het kerkbestuur, de parochie en het lokaal bestuur.

<i>Fase</i>	<i>Activiteiten</i>	<i>Participatieve momenten/betrokkenen</i>
Opstartfase ( <i>beleidsfase</i> )	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Aanstelling procesbegeleider (intern of extern)</li> <li>• Kick-off overleg lokaal bestuur, parochie en kerkbestuur</li> <li>• Verzamelen van basisinformatie over kerkgebouw</li> </ul>	Interne overlegmomenten met parochie, kerkbestuur en gemeente
Vorbereidende analyse ( <i>technisch-inhoudelijk</i> )	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Opmaak bestemmingsprofiel (ID kerk, erfgoedwaardering, bouwfysische toestand)</li> <li>• Inbreng procesbegeleider volgens draaiboek</li> <li>• Verkenning stedenbouwkundige en beleidsmatige randvoorwaarden</li> <li>• Eerste inspraakmoment met lokale gemeenschap (infomoment en ideeënronde)</li> </ul>	Technische input via procesbegeleider en erfgoedpartners
Participatief traject – Werksessies	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Collectieve werksessie 'ruimtelijke potenties' met stakeholders</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Brede participatie: bewoners, verenigingen, erfgoed- en cultuurpartners</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Verzamelen van ideeën voor neven-/herbestemming</li> <li>• Uitwerken en toetsen van 2 à 3 toekomstscenario's</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Begeleide werktafels of themasessies</li> </ul>
Scenarioverkenning en financiële haalbaarheid <i>(technisch-inhoudelijk)</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Gebruik rekenmodule (Platform Toekomst Parochiekerken)</li> <li>• Aftoetsing ruimtelijk-financiële haalbaarheid</li> </ul>	Inputmoment met stakeholders en beleidspartners rond realisme en haalbaarheid
Opmaak toekomstvisie en besluitvorming <i>(beleidsfase)</i>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Synthese van participatie en analyses</li> <li>• Formulering voorkeursscenario + randvoorwaarden</li> <li>• Opmaak toekomstvisie</li> <li>• Overleg en definitieve afstemming met parochie en lokaal bestuur</li> </ul>	Eindoverleg met beleidsmakers en kerkelijke partners (besluitvormend moment)
Communicatie en opvolging	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Terugkoppeling toekomstvisie naar brede gemeenschap</li> <li>• Afspraken over eventuele vervolgstappen</li> <li>• Opname in kerkenbeleidsplan en/of gemeentelijk beleid</li> </ul>	Infomoment voor alle betrokkenen – publieke communicatie

## Besluit

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur. Volgens het Eredienstendecreet dat in werking is getreden vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maand van elke nieuwe legislatuur vernieuwd of herbevestigd worden.